

KALENDARZ LITURGICZNY (PROPRIUM)
ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ NA ADWENT 2023R.

- 3 I Niedziela Adwentu
- 4 Św. Jana Damasceńskiego, prezbitera i doktora Kościoła **wsp. dowolne**
Św. Barbary, dziewicy i męczennicy **wsp. dowolne**
(w Libiążu uroczystość)
- 6 Św. Mikołaja, biskupa **wsp. dowolne**
- 7 Św. Ambrożego, biskupa i doktora Kościoła **wsp. obowiązkowe**
- 8 **NIEPOKALANE POCZĘCIE NAJSW. MARYI PANNY** **Uroczystość**
- 9 Św. Jana Diego Cuauhtlatoatzin **wsp. dowolne**
- 10 II Niedziela Adwentu
- 11 Św. Damazego I, papieża **wsp. dowolne**
- 12 Najsw. Maryi Panny z Guadalupe **wsp. dowolne**
- 13 Św. Łucji, dziewicy i męczennicy **wsp. obowiązkowe**
- 14 Św. Jana od Krzyża, prezbitera i doktora Kościoła **wsp. obowiązkowe**
- 17 III Niedziela Adwentu
- 21 Św. Piotra Kanizjusza, prezbitera i doktora Kościoła **wsp. dowolne**
- 24 IV Niedziela Adwentu

Uwagi liturgiczne:

- I. Okres Adwentu rozpoczyna się od I Nieszporów niedzieli, która wypada 30 listopada lub jest najbliższa tego dnia i kończy się przed I Nieszporami Uroczystości Narodzenia Pańskiego (Kal. Rz., 40).
- II. Niedziele Adwentu mają pierwszeństwo przed wszystkimi świętami Pańskimi i przed wszystkimi uroczystościami. Niedziele Adwentu **nie dopuszczają** Mszy uroczystej tytułu kościoła tzn. odpustowej (Kal. Rz., 5).
- III. Zgodnie z zarządzeniem 124 Konferencji Episkopatu Polski w sprawie Mszy św. wotywnych z dnia 31 marca 1971: „Konferencja Biskupów pozwala odprawiać we wszystkich kościołach i kaplicach: W dni powszednie Adwentu jedną Mszę św. wotywną Rorate z prefacją o Najświętszej Maryi Pannie, albo z drugą prefacją adwentową. W tych Mszach wotywnych można odmawiać hymn Chwała na wysokości Bogu, nie odmawia się natomiast wyznania wiary” „Notificationes e curia Metropolitana Cracoviensis”, 5(1971).
- IV. Podczas Mszy świętych roratnich nie należy ograniczać się do jednego formularza *Mszy o NMP w adwencie*, lecz wykorzystywać także inne formularze *Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* w okresie adwentu.
- V. We Mszy św. wotywniej o NMP: czytania z dnia adw. lub z *Lekcjonarza do Mszy o NMP*.
- VI. W czasie rorat pali się dodatkowa świeca ustawiona w odpowiednim, widocznym miejscu. Pozostałe uwagi i teksty nabożeństw – zob. PSB, s. 37–43 i 57–61.
- VII. **Nie można** w niedziele odprawiać Mszy św. roratnej.
- VIII. W III i IV niedzielę Adwentu obowiązuje formularz i czytania przypisane do danej niedzieli.
- IX. W dni powszednie od 17 do 24 grudnia nie można odprawiać Mszy wotywnych ani żałobnych – z wyjątkiem pogrzebowej.
- X. W dniach powszednich od 17 do 24 grudnia, zachowując tradycyjny charakter Mszy świętych roratnich oraz biały kolor szat liturgicznych, używa się formularzy przewidzianych na te dni w „Mszale”, ponieważ mają one wyraźnie maryjny charakter.

- XI. W trzecim tygodniu Adwentu przypadają kwartalne dni modlitw o życie chrześcijańskie rodzin.
- XII. „W okresie Adwentu ołtarz należy zdobić kwiatami z umiarem odpowiadającym charakterowi tego czasu, bez uprzedniej pełnej świątecznej radości płynącej z Narodzenia Pańskiego” (por. Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów, 236).
- XIII. Lekcjonarz mszalny – t. I, w tyg. rok II w niedz. rok B
- XIV. Liturgia godzin – t. I

Z Dyrektorium o pobożności ludowej (96-103):

Okres adwentu

96. Okres Adwentu jest czasem oczekiwania, nawrócenia i nadziei:

- oczekiwanie-pamiętka pierwszego, pełnego pokory przyjscia naszego Zbawiciela w ludzkim cielem oraz pełne błagania oczekiwanie na ostateczne i chwalebne przyjscie Chrystusa, Pana historii i Sędziego całego świata; nawrócenie, do którego wzywa liturgia tego okresu głosami proroków, a przede wszystkim Jana Chrzciciela, który wołał: "Nawracajcie się, bo bliskie jest królestwo niebieskie" (Mt 3,2);

czas radosnej nadziei, bo zbawienie dokonane przez Chrystusa (por. Rz 8,24-25) i obecność Jego łaski w świecie osiągnie z czasem doskonałość i pełnię, dzięki czemu obietnica przemieni się w spełnienie, wiara w oglądanie, a my "będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim, jakim jest" (1 J 3,2).

97. Pobożność ludowa w okresie Adwentu jest bardzo wyczulona przede wszystkim na przygotowanie się na przyjscie Mesjasza. W pobożności tej mocno zakorzeniła się świadomość długiego oczekiwania, które poprzedziło przyjscie Zbawiciela. Wierni wiedzą, że przez proroków Bóg umacniał nadzieję Izraela na przyjscie Mesjasza.

Pobożność ludowa jest pełna podziwu dla tego nadzwyczajnego wydarzenia, że Bóg chwały stał się dzieckiem w łonie pokornej i biednej Dziewicy. Wierni są szczególnie wyczuleni na trudy, które Maryja Dziewica musiała znosić w czasie swego błogosławionego stanu, i wzruszają się na myśl, że Józef wraz z Maryją, mającą porodzić Dziecię, nie znaleźli miejsca w gospodzie (por. Łk 2,7).

W okresie Adwentu powstały różne formy pobożności ludowej, które umacniały wiarę ludu i z pokolenia na pokolenie przekazywały świadomość podstawowych treści tego okresu liturgicznego.

Wieniec adwentowy

98. Wieniec adwentowy, stanowiący kompozycję z czterech świec wśród zawsze zielonych gałązek, używany zwłaszcza w krajach germańskich i w Ameryce Północnej, stał się symbolem Adwentu w chrześcijańskich domach.

Wieniec adwentowy przez zapalanie kolejnych świec w następujące po sobie niedziele tego okresu liturgicznego aż do uroczystości Narodzenia Pańskiego jest upamiętnieniem różnych etapów historii zbawienia przed przyjściem Chrystusa i symbolem prorockiego światła, które z czasem coraz bardziej rozjaśniało noc starotestamentalnego oczekiwania na wejście Słońca sprawiedliwości, Jezusa Chrystusa (por Ml 3,20; Łk 1,78).

Procesje adwentowe

99. W wielu krajach w okresie Adwentu urządzone są różne procesje ulicami miast, spełniające rolę ogłaszania bliskich już narodzin Zbawiciela. Przykładem tego jest procesja "jasna gwiazda" w niektórych regionach Włoch, obecnie przypominająca podróż Józefa i Maryi do Betlejem w poszukiwaniu przytulnego miejsca na narodziny Jezusa (w tradycji hiszpańskiej i latyno-amerykańskiej „posadas”).

Czas zimowy

100. Na półkuli północnej naszego globu w okresie Adwentu przypada "czas zimowy", który oznacza zmianę pór roku i czas odpoczynku w niektórych dziedzinach życia. Pobożność ludowa jest w tym czasie bardzo wyczulona na witalne zmiany w przyrodzie. Wie, że w czasie zimy

ziarno spoczywa w ziemi w oczekiwaniu na światło i ciepło słońca, które w przesileniu zimowym wraca na swoją drogę i powoduje rozwój wszystkiego, co jest żywe.

Wszędzie tam, gdzie pobożność ludowa świętuje zmianę pór roku, trzeba to świętowanie zachować i docenić jako czas modlitwy zanoszonej do Pana i refleksji nad znaczeniem ludzkiej pracy, stanowiącej udział w dziele stwórczym Boga, samorealizacji osoby ludzkiej, służby dla dobra wspólnego i urzeczywistniania się Bożej ekonomii zbawienia¹¹⁴.

Maryja w okresie Adwentu

101. W okresie Adwentu liturgia często zwraca uwagę na osobę błogosławionej Dziewicy¹¹⁵: przypomina te niewiasty Starego Przymierza, które były Jej figurą i zapowiedzią Jej posłannictwa, wysławia postawę wiary i pokory, dzięki której Dziewica z Nazaretu chętnie i całkowicie włączyła się w zbawczy plan Boga, oraz w jasnym świetle ukazuje Jej obecność we wszystkich tych wydarzeniach łaskowości Boga, które poprzedzały narodziny Zbawiciela. Także pobożność ludowa w okresie Adwentu poświęca sporo uwagi Najświętszej Dziewicy. Wymownym świadectwem tego są różne nabożeństwa, a przede wszystkim nowenny przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia i przed Bożym Narodzeniem. Jednak spojrzenie na okres Adwentu jako na "czas szczególnie stosowny do oddawania należytej czci Bożej Rodzicielce" nie oznacza, że w liturgii jest to "miesiąc Maryjny".

W kalendarzach liturgicznych chrześcijańskiego Wschodu okres przygotowania (Adwent) do tajemnicy objawienia Bożego zbawienia (Teofania) w tajemnicy Narodzenia i Objawienia Jednorodzonego Syna Boga Ojca ma charakter wyraźnie Maryjny. Uwaga wiernych koncentruje się w tym okresie na przygotowaniu siebie na przyjście Pana w tajemnicy Bożej Rodzicielki. Dla Wschodu wszystkie tajemnice Maryjne są

tajemnicami chrystologicznymi, tzn. odnoszącymi się do tajemnicy naszego zbawienia w Chrystusie. Tak np. w obrządku koptyjskim w tym okresie śpiewa się chwałę Maryi w Theotokia. Na Wschodzie syryjskim okres ten nazywa się Subbara, czyli Zwiastowanie, co podkreśla jego charakter Maryjny. Przygotowanie się wiernych do Bożego Narodzenia w obrządku bizantyjskim polega na stopniowo coraz większej liczbie świąt i antyfon Maryjnych.

102. Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (8 grudnia), przeżywana bardzo głęboko w pobożności ludowej, daje podstawę do różnych jej zewnętrznych form kultycznych. Do nich należy szczególnie nowenna odprawiana przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia. Nie ulega wątpliwości, że treść teologiczna uroczystości Niepokalanego Poczęcia czystej i wolnej od wszelkiej zmyły grzechowej Maryi jako istotnego przygotowania do narodzenia Jezusa w pełni odpowiada wielu tematom liturgicznym okresu Adwentu. Do takich tematów należą: długie oczekiwanie na Mesjasza oraz wszystkie symbole i proroctwa Starego Testamentu, przypominane w liturgii okresu Adwentu.

W każdej odprawianej nowennie przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny powinny być czytane biblijne teksty prorockie, poczynając od proroctwa zawartego w Księdze Rodzaju 3,15 aż do pozdrowienia Archanioła Gabriela skierowanego do "Pełnej łaski" (Łk 1,28) i zwiastowania narodzin Zbawiciela (por. Łk 1,31-33).

Wraz ze zbliżaniem się uroczystości Narodzenia Pańskiego na kontynencie latyno-amerykańskim obchodzi się w tym czasie święto Matki Bożej z Guadalupe (12 grudnia), przygotowujące do bliskiego już powitania Zbawiciela, któremu towarzyszą różne ceremonie ludowe i którego myślą przewodnią jest Maryja "zjednoczona całkowicie z narodzinami Kościoła

w Ameryce jako promienna Gwiazda zwiastująca Chrystusa Zbawiciela narodom tego kontynentu".

Nowenna przed Narodzeniem Pańskim

103. Nowenna przed uroczystością Narodzenia Pańskiego zrodziła się z intencji uprzystępnienia wiernym bogactwa liturgii tego okresu, do którego nie mieli oni łatwego dostępu. Nowenna bożonarodzeniowa spełniała dobrze swoje zbawienne zadanie i dlatego także dziś trzeba ją kontynuować i rozwijać. W naszych czasach, gdy dostęp wiernych do pełnego uczestnictwa w liturgii stał się łatwiejszy, byłoby jednak godne polecenia, by w dniach od 17 do 23 grudnia odprawiać w sposób bardziej uroczysty Nieszpory z tzw. "wielkimi antyfonami" i zachęcać wiernych do brania w nich udziału. Celebracja ta, przed którą lub po której można by jeszcze odprawić nabożeństwo szczególnie umiłowane przez wiernych, stanowiłaby doskonałą, w pełni liturgiczną i odpowiadającą potrzebom pobożności ludowej "Nowennę przed Bożym Narodzeniem". W czasie tego nabożeństwa wieczornego można zastosować takie elementy, jak: homilia, użycie kadzidła czy dostosowane odpowiednio modlitwy wstawiennicze.